

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/242014,Slawomir-Kalbarczyk-Szkot-na-andersowskim-szlaku-Podpulkownik-Leslie-Reginald-Hu.html>
13.05.2026, 21:40

Sławomir Kalbarczyk: Szkot na andersowskim szlaku. Podpułkownik Leslie Reginald Hulls (1892-1980)

Na jego temat istniały skrajne opinie: Sikorski ostro go krytykował, Anders nie mógł się nachwalić. Biskup polowy Wojska Polskiego Józef Gawlina uważał go za drugiego Lawrence'a z Arabii. Kim był kontrowersyjny podpułkownik Armii Brytyjskiej blisko współpracujący w latach 1941-1943 z gen. Władysławem Andersem?

[gen. Władysław Anders Polskie Siły Zbrojne poza krajem Polskie wojsko Władysław Sikorski](#)

13.05

LESLIE REGINALD HULLS (W OKULARACH),
JANGI-JUL, 1942 R. FOT. INSTYTUT POLSKI
I MUZEUM JM. GEN. SIKORSKIEGO W LONDYNI

SŁAWOMIR KALBARCZYK

SZKOT NA ANDERSOWSKIM SZLAKU

PODPUŁKOWNIK LESLIE REGINALD HULLS

(1892–1980)

Na jego temat istniały skrajne opinie: Sikorski ostro go krytykował, Anders nie mógł się nachwalić. Biskup polowy Wojska Polskiego Józef Gawlina uważał go za drugiego Lawrence'a z Arabii. Kim był kontrowersyjny podpułkownik Armii Brytyjskiej blisko współpracujący w latach 1941–1943 z gen. Władysławem Andersem?

Sławomir Kalbarczyk: Szkot na andersowskim szlaku. Podpułkownik Leslie Reginald Hulls (1892-1980) - „Biuletyn IPN” nr 5/2024 - Monte Cassino

Zaskakującą opinię o Hullsie wypowiedział John Wallis, korespondent Reutersa i „The Daily Telegraph”, zwracając się 6 lutego 1943 r. do Józefa Czapskiego:

„*Hulls est plus polonais que vous, monsieur*” („Hulls jest bardziej polski niż pan”).

Leslie Reginald Hulls urodził się w Somerset u schyłku epoki wiktoriańskiej. Obrął drogę kariery wojskowej: wstąpił do stacjonującego w Szkocji pułku Gordon Highlanders. Tradycje pułku sięgały końca XVIII w. (uczestniczył w wojnach napoleońskich, prowadził działania bojowe w Indiach i Afganistanie, a także brał udział w wojnach z Burami, białymi osadnikami, głównie holenderskimi, w Afryce Południowej).

W I wojnie światowej

Hulls po wybuchu I wojny światowej został wysłany wraz ze swoją jednostką do Francji. W ostatnim roku Wielkiej Wojny los rzucił go do Azji, gdzie uczestniczył w działaniach brytyjskiej formacji dowodzonej przez gen. Lionela Dunsterville'a (zw. „Dunsterforce”), którą w końcu 1917 r. sformowano na terenie zachodniej Persji. W połowie 1918 r. temu liczącemu ok. 1 tys. żołnierzy oddziałowi nakazano zdobycie Baku w Azerbejdżanie i ochronę kaukaskich pól naftowych przed wojskami tureckimi.

Na początku sierpnia Anglikom udało się wprawdzie opanować miasto, ale nie na długo – po stoczeniu ciężkich walk z napierającymi Turkami musieli je w połowie września 1918 r. opuścić. Hulls dostał się do niewoli, z której udało mu się zbiec jeszcze w 1918 r.

W następnym roku odnajdujemy go na Zakaukaziu, w Gruzji, gdzie pełnił funkcję brytyjskiego oficera łącznikowego przy miejscowym rządzie. Wynikało to z dokonanego po wybuchu rewolucji bolszewickiej, w grudniu 1917 r., podziału przez Francję i Anglię stref wpływów na terenie Rosji. Na mocy zawartego przez oba mocarstwa porozumienia Zakaukazie przypadło Wielkiej Brytanii. W maju 1918 r. na terenie Gruzji proklamowano powstanie niezależnej Demokratycznej Republiki Gruzjińskiej. Państwo przetrwało zaledwie trzy lata i zostało podbite przez bolszewicką Rosję.

Zanim to nastąpiło, w lutym 1919 r. Wielka Brytania wprowadziła na teren Republiki Gruzjińskiej liczący 25 tys. żołnierzy kontyngent wojskowy. Nie była to agresja: władze gruzińskie uważały Brytyjczyków za sojuszników, czemu dały wyraz, wysyłając swego reprezentanta przy Rządzie Jego Królewskiej Mości w Londynie. W Gruzji, a konkretnie w stolicy – Tyflisie (Tbilisi), Hulls służył do 1920 r. W tym samym roku nagrodzono go Krzyżem Wojskowym (*Military Cross*) za ucieczkę z niewoli tureckiej. Odznaczenie to przyznawano od 1914 r. za odwagę wykazaną w bezpośrednich działaniach przeciwko nieprzyjacielowi.

W okresie międzywojennym Hulls pracował w przemyśle naftowym. Ożenił się z Gruzinką, Niną Mikelidze, której siostra była żoną Feliksa Nowomiejskiego, właściciela majątku Imienin na Polesiu. Hullsowie spędzali tam przez dwanaście lat wakacje, w czasie których podpułkownik oddawał się polowaniom.

W II wojnie światowej

Po wypowiedzeniu Niemcom wojny przez Wielką Brytanię Hulls został powołany do służby w 51 (Górskiej) Dywizji Piechoty w charakterze oficera wywiadu. W styczniu 1940 r. jego jednostka wylądowała na kontynencie i została skierowana na Linie Maginota. Po ataku Niemiec na Francję toczyła ciężkie walki odwrotowe.

Zepchnięta do niewielkiego portu Saint-Valery-en-Caux nad kanałem La Manche znalazła się w beznadziejnej sytuacji – ewakuacja do Anglii była niemożliwa, żołnierze wyczerpani, a co

najgorsze: skończyła się amunicja. Generał Victor Fortune, dowódca jednostki, podjął bolesną decyzję o poddaniu się Niemcom. Do niewoli dostało się ok. 9 tys. żołnierzy brytyjskich - wśród nich Hulls.

W niewoli przebywał jedynie 11 dni. 23 czerwca 1940 r. zbiegł wraz z komandorem Królewskiej Marynarki Wojennej Elkinsem i z małego portu Lion-sur-Mer w Normandii pożeglował do swego pułku w Szkocji. Ucieczka powiodła się dzięki pomocy francuskich cywilów, a Hullsowi przyniosła drugi Krzyż Wojskowy. Dzięki temu jest on jedynym oficerem Armii Brytyjskiej nagrodzonym za ucieczkę z niewoli zarówno w czasie I, jak i II wojny światowej.

[Tekst pochodzi z numeru 5/2024 „Biuletynu IPN”](#)

[Czytaj artykuł Sławomira Kalbarczyka Szkot na andersowskim szlaku. Podpułkownik Leslie Reginald Hulls \(1892-1980\) na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

Polskie Siły Zbrojne poza krajem, Polskie wojsko, Władysław Anders, Władysław Sikorski

Artykuł